

พระธรรมเทศนา

ผู้ดำเนินกิจด้วยปัญญา

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลออกพระเมรุ พระราชทานเพลิงพระศพ

สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี

ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ในพระบรมมหาราชวัง

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า มงคลอาจารย์ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

ถวาย วันอาทิตย์ที่ ๘ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๕

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

อายุ วรณฺ ๓ สํ กิตฺติ

สคฺคํ อุจฺจจากุสิฺนตํ

รติโย ปตฺถยาเนน

อุฬารํ อปฺราปฺรา

อปฺปมาทํ ปสฺสนฺติ

ปฺญญกิริยาสุ ปณฺฑิตา

อปฺปมตฺโต อุกฺโก อตฺถ

อธิคณฺหาติ ปณฺฑิต

ทิจฺจฺจฺจ ฌมฺเม จ โย อตฺถ

โย จตฺถ สมนฺปรายิก

อตฺถภาสิสมยา ธีโร

ปณฺฑิตติ ปวฺจจฺจตีติ.

บัดนี้ จักรับพระราชทานถวายพระธรรมเทศนา โดยอนุรูปแก่พระราชกุศลทักษิณานุปทาน ซึ่งสมเด็จพระบรมพิตเร พระราชสมภารเจ้าทั้งสองพระองค์ ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐได้

ทรงพระมหากษัตริย์คุณ ทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ในการออกพระเมรุ พระราชทานพระศพ สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ด้วยน้ำพระทัยที่เปี่ยมล้น ด้วยพระกตัญญูทศเวทิตี ในสมเด็จพระเชษฐาภคินี ผู้ทรงพระเกียรติคุณเป็นที่เชิดชูแห่งราชวงศ์ ทรงพระอุทิศสาธุ ประกอบพระกรณียกิจเกี่ยวอุปถัมภ์ประโยชน์ใหญ่หลวงแก่ประชาชน ให้เป็นไปด้วย น้ำพระทัยที่บริสุทธิ์ผุดผ่อง อันเป็นที่สรรเสริญยิ่ง

สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ทรงเป็นสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ พระองค์แรกและพระองค์เดียว ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า และพระนางเจ้าสุวัทนา พระวรราชเทวี แม้ทรงประสูติก่อนที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบรมชนกนาถจะเสด็จสวรรคตเพียง ๑ วัน แต่ครั้งทรงเจริญพระวัยขึ้น พระจริยาวัตรอัธยาศัย ก็กลับละม้าย คล้ายคลึงกับสมเด็จพระบรมชนกนาถ อย่างน่าอัศจรรย์

สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี แม้จะทรงดำรงอยู่ในอิติถิภาวะ ชัดตียนารีเพศ ก็ได้ทรงแสดงความอ่อนแออ่อนไหว หากแต่ทรงใช้พระปัญญา ดำรงพระองค์อย่างบัณฑิต ข้อนี้นี้ ต้องด้วยวิจนะประพันธ์ อรหันตภาสิต ในถรีคาถา ว่า

น หิ สพฺเพสุ ฐฺาเนสุ	ปุริโส โหติ ปณฺฑิตโต
อิติปิ ปณฺฑิตา โหติ	ตตฺถ ตตฺถ วิจกฺขณา
น หิ สพฺเพสุ ฐฺาเนสุ	ปุริโส โหติ ปณฺฑิตโต
อิติปิ ปณฺฑิตา โหติ	ลหุ อตฺถํ วิจินฺติตา ฯ

แปลความว่า

มิใช่แต่บุรุษจะเป็นบัณฑิตได้ในที่ทุกสถาน แม้สตรีมีปัญญาเห็นประจักษ์ ก็เป็นบัณฑิตได้ในที่นั้น ๆ

มิใช่แต่บุรุษจะเป็นบัณฑิตได้ในทุกที่ทุกสถาน แม้สตรีที่คิดความได้รวดเร็วก็เป็นบัณฑิต
ได้

สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ประกอบด้วยพระ
เกียรติคุณเป็นล้นพ้น แผ่ขจรไปในสากลทิศานุทิศ ได้ทรงบำเพ็ญพระองค์เป็นทิวฐานาคติแก่ข้า
ราชบริพาร ในความเป็นผู้ทรงธรรม ดำรงความเป็นไทย มัชยัสถ์ และเรียบง่าย ทรงบำเพ็ญ
พระกรณียกิจมากมายแก่ประเทศชาติพระพุทธรูปศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์

โดยทรงรับเป็นนายกิตติมศักดิ์ ประธานกรรมการ และองค์อุปถัมภ์กา ของสถาบัน
หรือองค์กรเพื่อการสาธารณกุศลต่าง ๆ ๔๘ องค์กร ทรงก่อตั้งทุนและพระราชทานทุนในพระ
นามของพระองค์รวม ๒๒ กองทุน บำเพ็ญประโยชน์แก่ประเทศชาติสืบสานพระราชปณิธาน
ด้วยความกตัญญูทศเวทิต่อพระบุพการี ด้วยเหตุนี้ จึงทรงมุ่งมั่นสืบสานพระราชกรณียกิจของ
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวอย่างจริงจัง ทรงรับกิจการลูกเสือ-เนตรนารี และ
อาสาสมัครรักษาดินแดน ไว้ในพระอุปถัมภ์ ทรงสนับสนุนหน่วยทหารที่พระบาทสมเด็จพระ
มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานกำเนิดไว้ ทรงอุปการะกิจการของสถาบันการศึกษาและ
องค์กรต่าง ๆ ในรัชกาลที่ ๖ เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, วชิราวุธวิทยาลัย เป็นต้น ทรง
อุปการะสถาบันที่สมเด็จพระอภัยยิกา คือ สมเด็จพระศรีพัชรินทราบ

บรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี พระพันปีหลวง ได้ทรงก่อตั้งไว้เป็นจำนวนมาก เช่น โรงเรียน
ราชินี, โรงเรียนวิเชียรมาตุ, วิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา, สภากาชาดไทย เป็นต้น

ในด้านพระพุทธรูปศาสนา ทรงบูชาพระรัตนตรัยด้วยดอกไม้ธูปเทียน และทรงสวดมนต์ทุก
วัน โปรดสถาปนาพระพุทธรูปมณฑล สดับพระธรรมเทศนา ทรงอ่านหนังสือธรรมะ ทรงศึกษาพระ
อภิธรรม และทรงเคยเสด็จไปทรงศึกษาธรรมะกับสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช
สกลมหาสังฆปริณายก ณ วัดบวรนิเวศวิหาร นานนับปี ทรงแจ่มแจ้งในหลักธรรมอย่างลึกซึ้ง
และมีพระโอวาทสั่งสอนเตือนสติข้าราชการอยู่เสมอ เสด็จไปทรงบำเพ็ญพระกุศลตามวัด
ต่าง ๆ ทั้งใกล้ไกลทั่วประเทศ เสด็จไปถวายผ้าพระกฐินอย่างน้อยปีละ ๓ วัด เป็นประจำทุกปี
ทรงโปรดให้สร้างพระพุทธรูป “พระพุทธรูปโรคนันตราย” ถวายประจำพระอาราม ตามอย่าง

สมเด็จพระบรมชนกนาถ และทรงรับวัดพุทธปทีป กรุงเทพมหานคร สหราชอาณาจักร ไว้ในพระ
อุปถัมภ์

ในด้านความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชร
รัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ได้ทรงมีพระราชปณิธานในการแบ่งเบาพระราชภาระของ
สมเด็จพระบรมบพิตร และพระบรมราชวงศ์ อย่างแน่วแน่ ดังพระดำรัส ในงานฉลองพระชนมายุ ๖๑
พรรษา ณ วชิราวุธวิทยาลัย เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๒๙ ว่า

**“ฉันขอกล่าวต่อท่านทั้งปวงว่า จะพยายามบำเพ็ญตนเพื่อประโยชน์แก่บ้านเมือง
ด้วยความจงรักภักดีต่อบ้านเกิด และต่อองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงเป็น
พระประมุขของชาติ ทั้งจะได้รับการเกียรติศักดิ์ แห่งความเป็นราชนารี ในมหาจักรีบรม
ราชวงศ์ไว้จนชั่วชีวิต”**

บัดนี้ จะถวายวิสาขนาพระธรรมเทศนา สอนองพระเดชพระคุณประดับพระปัญญาบารมี
โดยสมควรแก่พระกุศลบุญราศีธัมมัสสวนมัยทักษิณานุประทาน สมเด็จพระบรมบพิตร พระราช
สมภารเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ได้ทรงพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม
พระราชทานให้เป็นไป ด้วยอำนาจพระเมตตาคุณ พระกรุณาคุณ และพระกตัญญูกตเวทีอัน
ยอดยิ่ง ฯ

สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ในเวลาที่ดำรงพระ
ชนม์อยู่ ทรงดำรงพระองค์ด้วยความไม่ประมาท ในการสร้างชาติ เพราะทรงเห็นประโยชน์
ใกล้ไกล ดำเนินกิจด้วยพระปัญญา ข้อนี้ต้องด้วยวิจนะประพันธ์พุทธภาษิต ที่ได้ยกขึ้นตั้งไว้เป็น
บทอุเทศ ว่า

อายุ วรณฺณํ ยสํ กิตฺติ

สคฺติ อจฺจจากุสฺสินฺตํ

รติโย ปตฺถยาเนน

อุฬารรา อปฺราปฺรา ฯลฯ เป็นต้น

ความว่า อันชนผู้ฉลาดปรารถนา อายุ วรรณะ ยศ เกียรติ สวรรค์ และความเกิดในสกุลสูง หรือ ความยินดีอันยิ่งต่อ ๆ ไป มาบำเพ็ญความไม่ประมาทในบุญกิริยาการทำกุศล บัณฑิตสาธุชนย่อมสรรเสริญ บุคคลผู้ไม่ประมาทแล้วย่อมยึดประโยชน์ไว้ได้สองประการ ทั้งที่เป็นไปในปัจจุบัน ทั้งที่เป็นไปในภายภาคหน้า เพราะได้บรรลุประโยชน์เช่นนี้ ท่านจึงกล่าวสรรเสริญผู้มีปรีชาว่าเป็นบัณฑิต คือผู้ดำเนินกิจด้วยปัญญา ดังนี้ ฯ

ถวายเป็นสิขณาความว่า

คนผู้ฉลาด คือ ผู้ที่มีได้ถูกความโลภ ความโกรธ ความหลง ครอบงำ หากแต่มีจิตใจที่บริสุทธิ์ เมื่อปรารถนาอายุ ตำแหน่ง เกียรติคุณ ความสุข ความเกิดในตระกูลสูง และความยินดีเกษมสุขยิ่ง ๆ ขึ้นไป พึงบำเพ็ญความดี คือ หน้าที่ของตนด้วยความไม่ประมาทให้ยิ่ง ๆ ขึ้นไปในสันดานเถิด เพราะความไม่ประมาทเป็นบ่อเกิดแห่งกุศล และคุณที่พึงประสงค์ บัณฑิตทั้งหลายย่อมสรรเสริญความไม่ประมาทในบุญกิริยา ในการปฏิบัติหน้าที่ของตน ทั้งทางกายวาจาและใจ ให้เป็นไปในกุศลสุจริตทุกประการ บัณฑิตชนผู้ไม่ประมาทแล้ว ย่อมยึดประโยชน์ทั้งสองไว้ได้ คือ ประโยชน์ในปัจจุบันและประโยชน์ในอนาคตเบื้องหน้า หมายความว่า บัณฑิตชนเมื่อจะทำการใด ต้องรอบคอบ มองงานมองหน้าที่ของตนให้ออกกว่า จะเป็นประโยชน์แก่สังคมโดยระยะสั้นอย่างไร และโดยระยะยาวอย่างไร มิได้มองเพียงผิวเผินแค่ปัจจุบันเท่านั้น หากแต่คำนึงถึงคุณและโทษที่จะพึงบังเกิดในอนาคตด้วย

เพราะอาศัยการได้ประโยชน์ที่พึงประสงค์ทั้งในปัจจุบันและในอนาคตนั้น ท่านจึงสรรเสริญผู้ฉลาดคนนั้นว่า เป็นผู้ดำเนินไปในกิจที่เป็นประโยชน์ด้วยปัญญา ดังนั้นความไม่ประมาท จึงเป็นเหตุให้ผู้เป็นบัณฑิตยึดประโยชน์ทั้งสองไว้ได้ด้วยประการ ฉะนี้ และเมื่อบุคคลประกอบด้วยปัญญาเช่นนี้ คุณธรรมอื่น ๆ อีก ๓ ประการ คือ ศีล ๑ สิริ ๑ ธรรมแห่งสัตบุรุษ ๑ ก็ย่อมเจริญงอกงามขึ้นในดวงใจ ของผู้ประกอบด้วยปัญญา คือ ควบคุมไปกับปัญญานั้นแล สมด้วยพระจริยาที่สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ได้บำเพ็ญมา ดังนี้

อิมีนา กตปุญญเณน ขออำนาจพระราชาศุภคตทัภษิณานุปทาน ซึ่งสมเด็จพระบรมพิตร พระ
ราชสมภารเจ้าทั้งสองพระองค์ ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ได้ทรงบำเพ็ญให้เป็นไปแล้วนี้ ขอจง
เป็นผลสำเร็จแด่สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี พระองค์
นั้น สมตามคติวิสัยในสัมปรายภาพ ทุกประการ

รับพระราชทานถวายเป็นสังฆทาน ขออุทิศลงคงไว้แต่เพียงนี้ เอวัง ก็มีด้วยประการฉะนี้

ขอถวายพระพร

ฝ่ายพิธี กองศาสนูปถัมภ์
กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม
โทร. ๐ ๒๔๒๒ ๘๘๐๔
โทรสาร ๐ ๒๔๒๒ ๘๘๐๑

ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร สำนักพระราชวัง โทร. ๐ ๒๖๒๓ ๕๕๐๐ ต่อ ๓๑๐๓-๔

www.brh.thaigov.net/